ידיעות אחרונות | יום רביעי, י"ח בסיון תשס"ט – 10.6.2009
11 | ממון

משפט

תאונה משפטית

פסיקה חדשה של בית המשפט העליון משנה נוהג של שנים ומטילה על אנשים שנפגעו בתאונות דרכים לממן את שכר המומחים הרפואיים, במקום חברות הביטוח • מי צפוי להיפגע, ומתי בכל זאת לא תצטרכו לשלם?

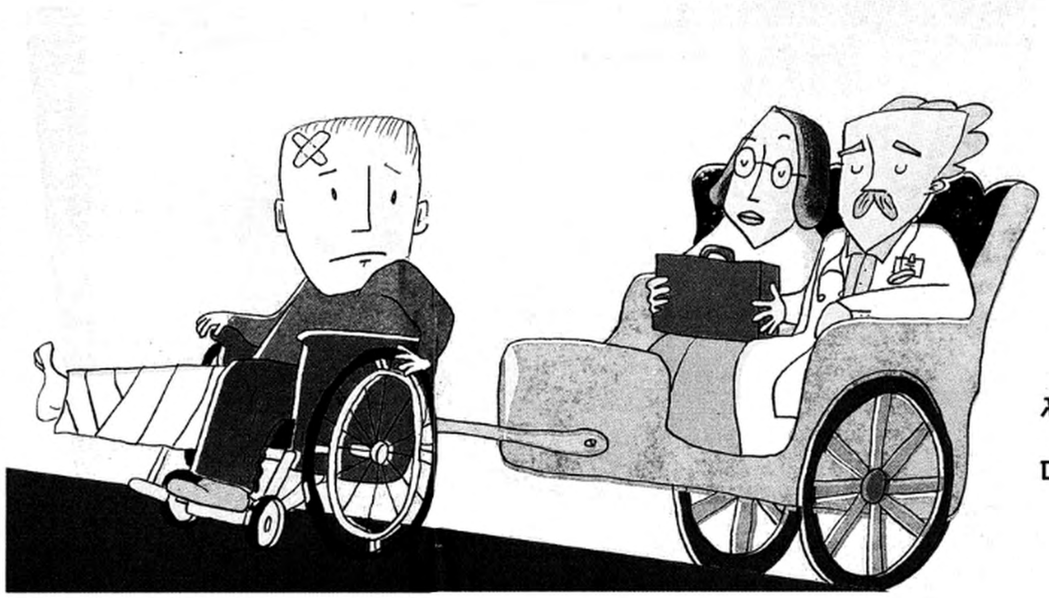

מאת **ליטל דוברוביצקי**

תאונות הדרכים הפכו למ־כת מדינה, ומדי שנה תו־בעים אלפי נפגעים את חברות הביטוח בבתי המשפט כדי לקַ־בל פיצוי על נזקי הגוף שנגרמו להם. עד לאחרונה לא נתנו בתי המשפט לחייב את התובעים לש־לם עבור המומחה הרפואי שמו־נה על־ידי בית המשפט לצורך קביעת נכותם, אף שהחוק היכש־דורש זאת. אלא שפסיקה של בית המשפט העליון מורדש מאַ־רס האחרון עשויה לשנות את מצבם של הנפגעים בתאונות דר־כים, והם צפויים להידרש לשאת (לפחות בשלב הראשוני) בעלות חוות הדעת של המומחה הרפואי, הנאמדת באלפי שקלים.

פסק הדין של השופט אלי־עזר ריבלין עורר סערה בקרב עורכי הדין בתחום דיני הנזי־קין, שמייצגים תובעים וחברות ביטוח. "אני נתקלת בתגובות כמו: 'מהיכן אביא את הכסף?', 'בשביל מה שילמתי ביטוח חובה אם אני צריכה לשלם עבור מינוי המומחה?'", מציינת עו"ד ענת גינזבורג, המתמחה בדיני נזיקין ולשעבר סגנית פרקליטת מחוז תל־אביב. לדבריה, "יש לתקן את המצב באמצעות שינוי בחקיקה כך שחברות הביטוח הן שיממנו את שכר הטרחה של המומחים, כפי שהיה נהוג עד פסק הדין של העליון", היא אומרת.

באמצעות עוה"ד ענת קאופמן, מוטי ארַך, אורי ירון וענת גינז־בורג, המייצגים נפגעים וחברות ביטוח בתאונות דרכים, בנשבנו מדריך לגבי הצפוי מעתה לתוב־עים בתאונות הדרכים.

אחריות מוחלטת

נפגעים בתאונות דרכים זכאים לפיצויים בגין נזקי גוף לפי חוק הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים 1975 (חוק הפלת"ד). החוק מבוסס על עיקרון האחריות המוחלטת. כלומר, הזכאות לפיצויים קיימת אפילו אם לא הייתה כל אשמה מצד המזיק, ואפילו אם התאונה אירעה באשמת הנפגע. בכל מק־רה, למעט מקרים חריגים ביותר כמו נהג ללא רישיון או תאונה במתכוון, יפוצה הנפגע על־ידי חברת הביטוח שביטחה בביטוח חובה את הרכב בו נהג, נסע או נפגע ממנו כהולך רגל.

נפגע תאונת דרכים הטו־ען שהתאונה התירתה בו נכות רפואית, חייב לפנות לבית המ־שפט כדי שיקנה מומחה רפואי שייתן חוות דעת על נכותו ומג־בלותיו. "החוק קבע כי בתביעות שעניינן תאונות דרכים, אין צורך – ואף אסור – לצרף לכתב הת־ביעה חוות דעת רפואית (לעומת, למשל, לתביעת רשלנות רפואית, בה מחויב כל צד לצרף חוות דעת רפואית של מומחה מטעמו, ל.ד.), שאלת הנזק הרפואי תוכרע רק על־ידי מומחה רפואי שממנה בית המשפט. "על התובע לצרף למ־סמכי התביעה את כל המסמכים הרפואיים שצבר בתקופת הטיפול הרפואי שעבר, ובית המשפט ימנה מומחים רפואיים בתחומי הפ־גיעות שנגרמו לנפגע – במידה שסבר כי ישנה ראשית ראיה לכך שלנפגע נגרמה ו/או תיגרם נכות כתוצאה מהפגיעה", מציינת עו"ד קאופמן.

לדברי עו"ד מוטי ארַך, "עלות חוות דעת כזו נעה בממוצע בין 4,000 ל־6,000 שקל, כך ש"אם אדם נפגע בשני תחומי רפואה, נניח אורתופדי ונוירולוגי – עלות חוות הדעת כבר בת־חילת ההליך עשויה להגיע לכ־10,000 שקל".

נפגע שסבור כי לא נותרה לו נכות לצמיתות בעקבות התאונה, יכול "לסנגר" תיק אף מבלי שימונה מומחה רפואי בתחום כלשהו, והוא יהיה זכאי לקבל פיצויים מחברת הביטוח בגין נזק לא ממוני (כאב וסבל) ונזקים מיוחדים שיצליח להוכיח במה־לך ניהול המשפט (כגון הפסדי שכר שנגרמו לו בפועל, הוצאות רפואיות וכו'). אולם, לדברי ארַך, רוב התיקים שנוגרים ללא מינוי מומחים מסתכמים באלפי שקלים בודדים.

בתביעות לפי חוק הפלת"ד, המומחים הרפואיים מתמנים על־ידי בית המשפט לאחר שהאחרון נוכח כי הניזוק הוכיח ראשית ראיה לנכותו, וכי עבר טיפולים רפואיים מאז התאונה בנושאים בהם מבוקש מינוי המומחה. קיים הליך של שני שלבים לעניין תשלום שכר המומחים: בשלב הראשון, לאחר שביהמ"ש בוחן את הבקשה שהגיש התובע למי־נוי המומחים הרפואיים בתחומים השונים ואת המסמכים הרפואיים שצירף התובע כתמיכה לבקשתו, הוא יורה על הפקדת התשלום הראשוני והזמני של עלות המו־מחה בקופת ביהמ"ש. עו"ד ענת קאופמן מסבירה כי אם למשל החליט ביהמ"ש כי לנפגע ימונו שלושה מומחים רפואיים בתחו־מים שונים, הוא אמור להורות על הפקדת שכ"ט עבור כל שלושת המומחים בקופתו (פעמים רבות ביהמ"ש "מדלג" על שלב זה והת־שלום מועבר ישירות למומחה, ל.ד.).

השלב השני נעשה בתום המ־שפט, ואז תינתן קביעה סופית לעניין התשלום. סעיף 10(ב) לת־קנות הפיצויים מטיל את חובת התשלום הראשוני על התובע־הנ־פגע. הכלל הוא שהתובע יישא בשלב הראשוני בשכר המומחים לאחר ההחלטה על מינויים, למעט במקרים בהם בית המשפט סבור כי יש הצדקה לחרוג מהכלל. סעיף 10(א) לתקנות הפיצויים קובע כי "בית המשפט יקבע למומחה את שכרו והוצאותיו ואת אופן תש־לומם, וישולם על בעלי הדין או על אחד מהם". סעיף זה מותיר את הקביעה הסופית בדבר והותו של בעל הדין, הנושא בסופו של דבר בתשלום המומחים, לשיקול דע־תה של הערכאה המבררת. לדברי עו"ד קאופמן, "הפרקטיקה המקו־בלת היא כי אם קיימים מסמכים רפואיים המצביעים על פגיעה בתחום מסוים שעלולה להותיר נכות, ולפעמים די אפילו במסמך אחד, נוהגים בתי המשפט להטיל את התשלום הראשוני על חברות הביטוח ולא על הנפגע".

מהפך בפסיקה

ב־24.3.09 ניתן פסק דינו של השופט ריבלין. מדובר היה בבקשת רשות ערעור שהוגשה על־ידי ביטוח חקלאי אגו־דה שיתופית מרכזית על כך שחויבה בתשלום שכר טרחת המומחים שמונו על־ידי בית משפט השלום בקריית־גת. חב־רת הביטוח עתרה לבית המשפט בבקשה לשינוי ההחלטה, ונד־חתה. היא הגישה בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי בב"ש, וגם היא נדחתה, ולפי־כך הגישה בקשת רשות ערעור לעליון.

עו"ד ארַך מציין כי החל־טת בית המשפט העליון הפ־כה את הקערה על פיה. "נפסק כי מהיום, הנפגע יישא בשלב הראשוני בשכר המומחים. לשו־פטים יש שיקול דעת להטיל את המימון על חברת הביטוח, אולם רק במקרים חריגים שבהם בית המשפט סבור כי יש הצדקה לחרוג מן הכלל". לדברי עו"ד קאופמן, פסק הדין בא להזכיר כי הפרקטיקה לא משקפת את לשון החוק, אלא הכלל צריך להיות שהתובע ישלם את שכ"ט המו־מחה, והיוצא מהכלל הוא הטלתו על הנתבע (חברת הביטוח, ל.ד.).

ארַך מציין כי מאז פסק הדין הנ"ל חברות הביטוח "נהנות" מהיתרון שניתן להן, ועומדות על כך שהנפגעים יישאו בעלות המומחים הרפואיים. "פסק דינו של ריבלין מעניק יתרון דיוני־כלכלי משמעותי לחברות הבי־טוח וחיסרון משמעותי לנפג־עים המתקשים לממן. עם זאת, פסק הדין השאיר את האפשרות שבמקרים מיוחדים ניתן יהיה לפנות לבית המשפט בבקשה לחייב את חברת הביטוח לשאת בתשלום המומחים, וכל מקרה נדון לגופו".

עו"ד גינזבורג מציינת כי "בתי משפט רבים אימצו את פסי־קתו של ריבלין, וקובעים כיום כי בשלב הראשוני יישא התובע בשכר טרחת המומחה, דבר שגו־רם לכך שדלתות בתי המשפט נחסמות בפני תובעים מתחך סו־ציו־אקונומי נמוך, שאינם מסוג־לים לממן את העלויות הנכבדות הכרוכות במימון שכ"ט המומחים הרפואיים. מה עוד שבמקרים רבים ובתאונות רבות יש צורך במינוי יותר ממומחה אחד, למשל מינוי אורתופד ופסיכיאטר, או מומחה אף אוזן גרון, אורתופד ונוירולוג וכו'. הדבר גורם לכך שניזוקים שאינם מסוגלים לממן 10,000־15,000 שקל, ייאלצו לא להגיש תביעה ו/או להתפשר עם חברת הביטוח בסכומים שאינם משקפים את נכותם, עקב חוסר יכולתם לממן את שכ"ט המומחים הרפואיים".

עוד טוענת גינזבורג כי מאז הפסיקה, חברות הביטוח "מסר־בות לשאת במימון שכר טרחת המומחים ומתבצרות מאחורי הפסיקה של בית המשפט העליון. הן מדגישות כי "בתי משפט רבים אימצו את הקערה על פיה. "נפסק כי מהיום, הנפגע יישא בשלב הראשוני בשכר המומחים. לשו־פטים יש שיקול דעת להטיל את המימון על חברת הביטוח, אולם רק במקרים חריגים שבהם בית המשפט סבור כי יש הצדקה לחרוג מן הכלל". לדברי עו"ד קאופמן, פסק הדין בא להזכיר כי הפרקטיקה לא משקפת את לשון החוק, אלא הכלל צריך להיות שהתובע ישלם את שכ"ט המו־מחה, והיוצא מהכלל הוא הטלתו על הנתבע (חברת הביטוח, ל.ד.).

ארַך מציין כי מאז פסק הדין הנ"ל חברות הביטוח "נהנות" מהיתרון שניתן להן, ועומדות על כך שהנפגעים יישאו בעלות המומחים הרפואיים. "פסק דינו של ריבלין מעניק יתרון דיוני־כלכלי משמעותי לחברות הבי־טוח וחיסרון משמעותי לנפג־עים המתקשים לממן. עם זאת, פסק הדין השאיר את האפשרות שבמקרים מיוחדים ניתן יהיה לפנות לבית המשפט בבקשה לחייב את חברת הביטוח לשאת בתשלום המומחים, וכל מקרה נדון לגופו".

עו"ד גינזבורג מציינת כי "בתי משפט רבים אימצו את פסי־קתו של ריבלין, וקובעים כיום כי בשלב הראשוני יישא התובע בשכר טרחת המומחה, דבר שגו־רם לכך שדלתות בתי המשפט נחסמות בפני תובעים מתחך סו־ציו־אקונומי נמוך, שאינם מסוג־לים לממן את העלויות הנכבדות הכרוכות במימון שכ"ט המומחים הרפואיים. מה עוד שבמקרים רבים ובתאונות רבות יש צורך במינוי יותר ממומחה אחד, למשל מינוי אורתופד ופסיכיאטר, או מומחה אף אוזן גרון, אורתופד ונוירולוג וכו'. הדבר גורם לכך שניזוקים שאינם מסוגלים לממן 10,000־15,000 שקל, ייאלצו לא להגיש תביעה ו/או להתפשר עם חברת הביטוח בסכומים שאינם משקפים את נכותם, עקב חוסר יכולתם לממן את שכ"ט המומחים הרפואיים".

עוד טוענת גינזבורג כי מאז הפסיקה, חברות הביטוח "מסר־בות לשאת במימון שכר טרחת המומחים ומתבצרות מאחורי הפסיקה של בית המשפט העליון הפ־כה את הקערה על פיה. "נפסק כי מהיום, הנפגע יישא בשלב הראשוני בשכר המומחים. לשו־פטים יש שיקול דעת להטיל את המימון על חברת הביטוח, אולם רק במקרים חריגים שבהם בית המשפט סבור כי יש הצדקה לחרוג מן הכלל". לדברי עו"ד קאופמן, פסק הדין בא להזכיר כי הפרקטיקה לא משקפת את לשון החוק, אלא הכלל צריך להיות שהתובע ישלם את שכ"ט המו־מחה, והיוצא מהכלל הוא הטלתו על הנתבע (חברת הביטוח, ל.ד.).

ארַך מציין כי מאז פסק הדין הנ"ל חברות הביטוח "נהנות" מהיתרון שניתן להן, ועומדות על כך שהנפגעים יישאו בעלות המומחים הרפואיים. "פסק דינו של ריבלין מעניק יתרון דיוני־כלכלי משמעותי לחברות הבי־טוח וחיסרון משמעותי לנפג־עים המתקשים לממן. עם זאת, פסק הדין השאיר את האפשרות שבמקרים מיוחדים ניתן יהיה לפנות לבית המשפט בבקשה לחייב את חברת הביטוח לשאת בתשלום המומחים, וכל מקרה נדון לגופו".

עו"ד גינזבורג מציינת כי "בתי משפט רבים אימצו את פסי־קתו של ריבלין, וקובעים כיום כי בשלב הראשוני יישא התובע בשכר טרחת המומחה, דבר שגו־רם לכך שדלתות בתי המשפט נחסמות בפני תובעים מתחך סו־ציו־אקונומי נמוך, שאינם מסוג־לים לממן את העלויות הנכבדות הכרוכות במימון שכ"ט המומחים הרפואיים. מה עוד שבמקרים רבים ובתאונות רבות יש צורך במינוי יותר ממומחה אחד, למשל מינוי אורתופד ופסיכיאטר, או מומחה אף אוזן גרון, אורתופד ונוירולוג וכו'. הדבר גורם לכך שניזוקים שאינם מסוגלים לממן 10,000־15,000 שקל, ייאלצו לא להגיש תביעה ו/או להתפשר עם חברת הביטוח בסכומים שאינם משקפים את נכותם, עקב חוסר יכולתם לממן את שכ"ט המומחים הרפואיים".

עו"ד אורי ירון (בתמונה): "חברות הביטוח טוענות כיום כי על הנפגע לשאת בשכר המומחה, ועמדתן במאבק קשוחה מבעבר"

עו"ד ענת גינזבורג (בתמונה): "בית המשפט חוסם בכך את התובעים שלא מסוגלים לממן את המומחים הרפואיים"

הפסיקה של בית המשפט הע־ליון. מדובר בפסיקה החורצת את גורלם של נפגעים רבים ופוגעת קשות בזכותם הבסיסית לנהל את התדיינות בביהמ"ש כדי להיטיב את נזקיהם. מנגד, חברות הביטוח יוצאות נשכרות מכך כי מע־תה לא יצטרכו לממן מכיסן את עלויות חוות דעת המומחים".

עם זאת, לדברי עו"ד קאופמן, לביהמ"ש סמכות להטיל על הנ־תבעים (חברות הביטוח) את הע־לות, וזאת לאחר מתן הסבר לה־חלטתו. "נראה כי די יהיה בנימוק של ראיה לכאורה לקיומה של נכות, אשר בסופו של דבר תוביל לפיצוי התובע, כדי להצדיק את מימון המומחה בשלב הביניים ע"י הנתבעות. הרי בסופו של הליך הן יידרשו ממילא לשלם פיצוי, ולכן אין הצדקה במקרים רבים להטיל על התובע־הנפגע מלכתחילה נטל כה כבד", ציינה.

עו"ד אורי ירון ממשרד אילן ירון, המתמחה בתביעות נזיקין ומייצג חברות ביטוח, מציין כי "החלטת בית המשפט העליון די טרייה, ונראה כי לבתי המשפט קשה עדיין לעכלה, כיוון שמאז ומעולם הטילו כמעט תמיד את שכר טרחת המומחה על חברת הביטוח. עם זאת, ניתן לראות כרסום ראשוני בנוהג האמור – אם בהטלת מלוא שכר טרחת המומחה על התובע, ואם במי־מון שכר טרחת המומחה הרפואי חצי־חצי: מחצית על חברת הבי־טוח ומחצית על התובע. חברות הביטוח מבקשות כיום לטעון במפורש כי על הנפגע לשאת בשכר טרחת המומחה, והעמדה המוצגת במאבק על מימון שכר הטרחה קשוחה מבעבר". עוד מציין ירון כי תובע רל אמצעים יכול עדיין להגיש בקשה מנומקת לפיה חברת הביטוח תישא בשכר טרחת המומחה, ובית המשפט, מ"טעמים מיוחדים שיירשמו", יכול לחייב את חברת הביטוח בתשלום זה.

בתגובה לכתבה מסר ראש לשכת עו"ד, עו"ד יורי גיא־רון: "מההיבט החברתי והציבורי הר־חב, אנו מתנגדים נמרצות לשינוי במציאות עד כה, לפיה מימון הבינַיים של עלות חוות הדעת הוטל על חברות הביטוח, למרות קיומה של תקנה (ב) לתקנות פל־ת"ד (מומחים), אשר הפכה ממילא עד למתן פסק הדין ל'אות מתה' בדין. מדובר בעניין של מדיניות, הפוגע בזכויותיהם של עשרות אלפי נכים ונפגעים בשנה. יו"ר פורום הנזיקין של הלשכה, עו"ד דוד אורחן, וחבר הוועד המרכזי, עו"ד יראון פסטינגר, פנו בעניין לשר המשפטים. הלשכה מבקשת את שינוי התקנה, כך שהוצאות בגין חוות דעת המומחה יוטלו על הנתבעות, חברות הביטוח".

המין היפה

FordFiesta החדשה

נישאת על גלי ההצלחה בשווקי אירופה, מגיעה לישראל הפורד פיאסטה החדשה, מסמנת קטנה עם מפלטן ענק, הפיאסטה הדרמטית והמושלמת ביותר מאז ומעולם, הביטוי החזק ביותר של פילוסופית "העיצוב הקינטי" העדכנית של פורד אירופה. זוהי מכונית יפהפיה וסובבת למראה, נהדרת לנהיגה, קלילה אך עדיין חסונה בצורה יוצאת דופן.

הודות למבנה קשיח ובמיסף, בעלת מערך בטיחות מתקדם (IPS) הכולל גם 7 כריות אויר, מערכת בקרת יציבות ESP ועוד שורת מאפיינים אחרונה ובכבדה. אנו גאים להזמין אותך לבוא ולהתרשם מהפיאסטה החדשה אבל לפני כן, כדאי מאד להתכונן: היא כובשת, והולך להיבנות כאן סיפור אהבה.

EURO NCAP
WWW.EURONCAP.COM

₪107,500

Feel the difference
Ford

פרטים נוספים ורשימת אולמות התצוגה באתר www.ford.co.il
המחיר כולל מע"מ ואביזרי רישוי ואינו כולל אגרת רישוי, לפי מחירון החברה 2009 03.
החברה רשאית לשנות את המחיר בכל עת וללא הודעה מוקדמת.

מחוץ לפרוטוקול | מי רץ ומי מתכנס

רצים לצפון: משרד ש. הורוביץ ושות' שלח בשבוע שעבר נבחרת ריצה לצלוח את הצפון במרוץ השליחים "הר לעמק" שאורכו כ־200 ק"מ. בראש נבחרת הריצה של המשרד, שמנתה שמונה אצנים, עמד עורך הדין רן פוגל, שותף במשרד. לצדו רצה גם נועה שמידע, המתמחה במשרד, ולשעבר אלופת ישראל בשקוונרו.

הוצאה מובהרת: עו"ד ורז"ח רמי אריה השתתף במושב בכנס לשכת רואי החשבון השנתי שעסק בנושא הוצאות מוכרות וקיזוז הפסדים.

מי אשם: הפורום לאכיפה אזרחית ואחריות ציבורית ערך בשבוע שעבר בסינמסק בת"א כנס ראשון לאכיפה אזרחית שדן בשאלה מדוע יש חוקים רבים בישראל שלא תמיד נאכפים.

עסקת קמטק: עוה"ד גדי אוון וקרן דינר ממשרד עוה"ד שבלת ייצגו את חברת קמטק, שנסחרת בנאסד"ק ובבורסה בתל־אביב, ברכישת הנכסים והקניין הרוחני של חברת פרינגר תמורת 2.5 מיליון דולר.

ליטל דוברוביצקי